

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (előléptetések; budapesti napló: unio, játékszini krónika, 's a' t.; pestmegyei takarékpénztári közgyűlés; a' m. tud. társ. r. kéziratának gyarapulása; magyar gazdasági egyesület; adakozások a' vakok pesti intézetére; kisdedovási ügy; Horváth Józ. néhai kalocsai kanonok alapítványa; *Torontalmegye:* fenyítő tvényszék-itéleti statistica; rabok börtön 's fenyítés-iránti rendelkezés; Torontal ideai termésmenyisége 's fogyasztási szüksége, 200ezer p-for. kölcsönért folyamodása 's katonasági élelmezésről intézkedése; *Vöröczemegye:* rendelkezés az urbéri ölfá iránt, változtatások a' nyugintézet alapszabályokon, fölvilágosítás a' megyei raboskodók ügyében, a' pozsony-nagyszombati vasut pártoltatása, 's a' t.; czáfólo adatok a' jász-kún viszonyokra nézve; pannonhalmi főapátságra kijelöltek; ipar- tőzsér-pénz 's bankügy; 's a' t.) Spanyolország (elégületlenség a' hadseregénél; 's a' t.) Anglia (vélemények az új ministerségről; 's a' t.) Franciaország a' helyhatóságok nagyobb fontosságra emelkednek; heves lapviták; véres zavargások Parisban 's más helyeken; 's a' t. Külföldi elegyhír. Gabonaár. —

Magyarország és Erdély.

A' nm. m. kir. Kamra gróf Lichtenberg Zsigmond fuccini kam. erdőmestert saját kérelmére hasonló rangban Doroszlóra helyezte át; továbbá a' nagybecsereki sópajtaóri tisztségre S z e d l a c s e k János helybeli ideiglenes sósózárvivőt, ennek helyébe pedig K o k i c s János ugyanottani pajtaszolgát alkalmazá. Legfels. engedelménél fogva az orsovai kir. 30czadnál másod-írnoki hivatal állítottatott fel 250 frt. év-'s 90 frt. szállás-pénzzel ellátva. — A r n o l d Adolf tárkányi sómázsamester aug. 8kán meghalálozott. —

Budapesti napló. Másik fontos kérdés az egyesülés dolgában ez: hol kell a' nagy munkát kezdenünk? Belevágjunk-e mindjárt a' dogmák kérdésibe, hogy a' fő dolog eldöntetvén minél hamarabb virágozzék, 's teremjen gyümölcsöt az elszórt mag; vagy a' szertartások egyszerűsítéséhez fogjunk amaz elv világánál, hogy ki valót akar, az szertartásokon nem igen kapkod. Nézetem szerint: nem. Ne riasztassuk-föl magunkat képzetünk édes álmaiból a' theologok vitáinak zajgása által, hadd szenderegjünk darab időig legalább azon édes csalódásban, hogy a' kor divat-eszméje valósuland! Egymáshoz édesgetni, öszszeszedni 's észrevehetlenül forrasztani egy testlé a' két felekezetet annyira, hogy ne az egyesülést hanem a' nem-egyesülést tartásuk majd lehetlennek: szerintem a' fő dolog. Kisértsünk meg két, félszázados tölgyet egyesíteni? nem hiúsul-e meg szándékunk legszilárdabb igyekezet daczára is, 's a' merész vállalatnak nem leend-é idővesztés mellett erőpazarlás, és talán nevetség méltó büntetése? de ha két fiatal növényt fonunk egybe, vagy gyöngye ágat oltunk bár korosabb fá derekába: siker és jutalom koronázza a' czélszerű fáradságot. Olyan tábla a' gyöngye és még ép emberi szív, mellyről a' bevésett betűk, öröm vagy fájdalom, szabad akarat vagy önkény véste legyen is azokat, igen nehezen kopnak le. Innen van, hogy az első szerelem emléket rendszeren magunkkal viszzük sirunkba; ez oka, hogy a' gyermekkorunkban belénk csepegtetett dogmának ereje — bár később saját okoskodásunk teremtés magunknak vallást — tetteinkre, characterünkre és az életelvre észrevehetlenül működik. Ne aljassuk tehát esereárúvá a' szív legszentebb érzéseit, ne tegyük divatcikké hitünk dolgát; mert vagy közönyösségre vetemül a' kebel, midőn örökre veszve van; vagy ha kényszerítés 's más körülmények ellenkező irányra készitk és darab időig azon tétováz is, viszzatér eredeti útjára, mint medréből szertecsapott folyam szokott ágyába. Nevelésen, iskolán kezdeni egyesülést, volna ohajtásom, közösítvén egyszersmind egyházi kormányt 's a' vele szükséges viszonyban álló fenytéket is; végmunkának hagyni ellenben a' dogmával bibelődést. Némelylek komolyan 's enyelegve, elménczkedési lepelbe burkoltan, de valódilag is, néha szerényen majd sértegetve — félreismérhetlen jelei az egyesülni - akarásnak 's lelki szabadságunk épségben hagyatásának! — azon vádat görditik a' helvét-hitűek ellen: mintha nem olly forrón ölelnék az egyesülést, mint a' kor lelke kívánja. Mire nézve hogy kiderüljön: *mellyik fél akarja tehát csakugyan és tettleg az egyesülést*, nem leend czéliránytalan a' pesti ref. főiskola történetéből némi vázlatot ide iktatni. A' főiskolai választmány munkálatát már derekasan folytatá akkor, midőn gr. Zay Károly hó keblü hazánkfüja, Társalkodók f. évi 16. számában ujra szönyegre hozá az egyesülés dolgát, így szölván „*történetük az — t. i. az érintett főiskola létesítése — a' két evang. felekezet öszpontosított erejével; ezen öszpontosítás, pedig egybeolvadásuk által.*“ A' lelkes felszólalásra viszhang zenge Társ. 21. számában a' főiskolai választmány tagjainak ajkirul korszerű és méltóságos mint az ügy maga; mellyben kijelenté, hogy egyenes kiküldetésénél fogvast, addig is, mig a' közkívánat szerinti egybeolvadás sikerülhetne, munkálkodását folytatja, mert meg van győződve — 's mint hiszik, a' ns gróf is — hogy nevelés tárgyában, nyelvünk 's nemzetiségünk meggyökeresítésében mentül többet 's minél előbb tenni a' kor leg-sürgetősb szükségü közé tartozván, minden pillanat mulasztása nyilvános vesztesség, sőt csak a' megállapodás is viszzalépés, különben is *a' tervezett főiskolának életrejövése a' különben igen ohajtandó de csak évek sorani közlekedés által eszközölhető egybeolvadás sikerétől nem föltételezhető*, 's egyszersmind a' fentiszelt gróft megkéré: *nyujtana e' tekintetben segédkezet.* Illy szempontbul indula ki a' dunamelléki egyházkerület is, midőn az iskolai választmány jelentése után arra szölitá fel a' ns gróft: hogy ágostai testvérink beállandó egyetemes gyűlésök alkalmakor *a' főiskolai választmányhoz hasonló, ugyanazon joggal és körben munkálkodót neveztetne ki.* Neveztetett ugyan küldöttség, de az általános egyesülés tárgyában, 's az iskolai ügy is ehhez utasítottak. Nem szükség fejtegetnem, hogy a' dolog nem rendén van: 1) mert a' ref. főiskolai választmányának más és saját köre van, mint az általános egybeolvadásbeli vegyes küldöttségnek, 's amannak tagjai ebben nem foglaltatvák, 2) mert az egybeolvadás sikerétől a' főiskola létrejövését föltételezni épen nem lehet, sőt nézetem szerint ennek közös erővel minél hamarabbi születendése amaz jóval siettetve volna, 3) mert ez által hallgatólag kijelentetett, hogy az iskolai egyesülést az általános egybeolvadás sikerülésétől függesztik - föl, mi azon esetre milly természetes leendne, most épen olly felekezeti szűkkeblűséget mutathat némelylek előtt. Mi tehát eredménye a' sok szép beszédnek? Valóságos vesztesség; mert sokan a'

főiskolára adakozást vagy nem - adást az egyesüléstől függeszték - fel; ugye iskolai egyesülésünk az általános egybeolvadástól függ, mi sok szép idő lefolyása után remélhet. És itt, ugy hiszem, érdekében áll a' munkálkodó főiskolai választmányának minél hamarabbi nyilatkozással lépni - föl, haladni tovább is az egyenes uton, 's a' közönséget minden félreérthetés iránt tisztába hozni. Végül azon gyöngye fejjüknek, kik engem tán egyesülésiszony miatt vádolni hajlandók, kijelentem: nekem mindegy, ha az egész világ romai, helvét, ágostai, vagy minden egyed más más keresztyén hitet vall is, csak hiúság vagy mellékes érdek ne szabjon irányt lépteinknek, hanem czifra beszédek mellözve tegyünk ügy iránti buzgalombul ott, hol nemzetiség és honérdek munkás kezeket kívánnak. — F hó 21ikén délutáni 4 órakor nádorunk ő cs. kir. fhgsége ünnepi szertartással tette le az ujonnan épült zsidó kórház talpkövé a' terézvárosi gyárutezában. Ő cs. kir. fonsége taraczkrobaj 's harsogó zene közt az épület udvarába lépven, a' jelen volt gyülekezet által mély tisztelettel fogadtatott. Az ünnepele után illő szónoklattal köszöné meg a' rabbi ő fens. kegyességit. A' nagyszámu vendégek közül leginkább említendők: Teleki Józ. gr., Mednyánszky Aloiz b., Dercsik püspök, Havas József, Horvát István, 's a' t. — Megjelent 's jövő szerdán minden könyvárusnál 2 huszas. kapható leend a', Szinmütár 24ik füzete; „Morus Tamás“ szomorj. 5 felv., Sil. Pellico után olaszból fordítá a' kiadó; e' füzetet Vörösmarty aczélmetsetű arczképe diszesíti, mit Bajza ur volt szives a' vállalat előmozdítására átengedni. A' 25ik füzet jövő hónap elején jelenik meg, tartalma a' nemzeti szinpadon igen nagy tetszéssel fogadtatott „Nemes és polgár“ vagy „A' selyemárus.“ — Nemzeti szinházunk ügyében az orsz. választmány tegnap előtt kezdette meg Pesten üléseit. — Szinpadunkon f. hó 17ikén Abresch jutalmul bérfolyamban adaték „Portici néma“ dalj. 5 felv.; 18ikén „Haramják“ szomoruj. 5 felv.; Lendvay Moor Károly szerepét, mint az intézet szerződött tagja játszá; 19ikén „Király lány, mint koldusnő“ szinj. 5 felv., 20ikén Laborfalvi Róza jutalmára bérszünettel először „Selyemárus“, vigj. 5 felv., Scribe után ford. Dobrossy a' magy. tud. társ. költségin; a' darab nagy tetszést nyert 's czélszerű röviditésekkel sokáig fogja magát szinpadon föntarthatni; 21ikén „Falusi egyszerűség“ vigj. 4 felv.; 22ikén „Beatrice di Tenda“ dalj. 2 felv., Felbér Mari a' czimszerepben mint vendég; 23ikén „Rózsa“ ered. vigj. 3 felv. Szigligetitől. Varga Soma.

A' pestmegyei pártfogása alatt álló hazai első Takarékpénztár - egyesületnek ez évi közgyűlése jövő october 31ik napján délelőtt 9. órakor fog t. Pest vármegye nagy termében tartatni, mellyre minden t. cz. részvényes ur és aszszonyság ezennel tisztelettel hivatalos. Pesten sept. 24kén 1841. Szalay József m. k. titoknok. —

Jövő hétfőn sept. 27kén Szentpétery Zsigmond ur javára bérszünettel először adaték: „Korona és kard“ eredeti szomorujáték 5 felv. Irta Szigligeti. Asztalos Kár. országos- igazgató választmányi- titoknok.

A' *kisdedovo int. M. t. egyesület* közp. választottsága szerencsés le- vén legközelebb a' Zsibón, B. Gyarmaton és N. Abonyban megnyitandó intézetekbe Tolnán kiképezett növendékeiből hármat alkalmazni, miután a' megürült segélydíjas rendes növendéki helyek közül kettő betöltetett, a' 3dikra esődületet nyit meg. Kik tehát e' pályára magokban hivatást éreznek, ne terheltesse- nek a' választottsághoz intézendő folyamodásaikat valamint eddigi alkalmaz- tatásukról 's erkölcsi magokviseletéről szóló hiteles bizonyítványaikat valamely honi lelkész, tanító, kisdedovó vagy egyesületi r. tag ajánló-levelével együtt az elnökségénel vagy alulírtnál személyesen 's minél előbb benyujtani. Az érintett növendéki helyet elnyerendő 8 p. forint havi díj mellett szabad lakást kap 's annak idején szorgalmához 's ügyességéhez mérendő javadalmú kisdedovói hivatalt remélhet. A' szabályok szerint r. növendékké csak olly ifju vagy fér- flu vétethetik föl, ki feddhetetlen magaviselete 's minden iskola-tanítóban meg- kívántató isméretek mellett magyarul jól beszél és ir, a' német nyelvet pedig valamennyire érti; különös ajánlataul fog szolgálni, ha ezeken felül a' hazá- ban divatozó nyelvek közül többet ért vagy beszél, a' zenészetben jártas, és korára nézve inkább idősb, mint igen fiatal. Pest sept. 18. Kacskovics La- jos s. k. egyesületi titoknok. —

A' vakok pesti intézete pénztárába f. é. aug. köv. adakoztak: Schmidham- mer Ferencz pesti kefekötő mester hagyományá 4fr. pgó. A' pesti műkiállításból 3 napra engedett belépti jövedelem 128fr. 24 kr. Keglevich Gábor gr. ő excja kamrai elnök 100fr., a' nm. m. kir. kamra minden rendü tisztviselői 234 fr. 28 kr. m. Bélik József szepesi püspök ur 200fr. a' nemz. casino - társaság néhány t. cz. tagjai 200fr. ns Soprony városa 210 fr. 48 kr. az ujház építésére különösen Bathány Fülöp hg. 200 fr. m. Lajcsák Ferencz nvaradi püspök 200 fr. Schoffer János nyugalmazott 30czados 120 fr. Kossuth Lajos tb. ur gyűjteménye 118 fr. 40 kr. 's egy arany; sz. kir. Szent-György városa 19 fr. 6¹⁰/₁₀ kr. t. Hangyás Ge- deon tb. 5 fr. t. Bajkay Endre ügyvéd ur 2 fr. Nádasdy Ferencz gr. váczai püs- pök ő exc. 200 fr. t. Veszprém megye részéről 96 fr. 28 kr. ó-budai ker. uradal- mi fiscalis Buday Ferencz tb. ur a' lakosoktól 39 fr. 50 kr. t. Mátyus János tb. ur beszédett 34 fr. 30 kr. t. visontai Kovács József tb. ur 10 fr. Kovácsné szül. Nedeczky Mária asz. 10fr; Mannó István 5 fr. Szabó Imréné szül. Melczér Fan- ni 5 fr. Melczér István 2 fr. öz. Tersztyánszky szül. Nedeczky 5 fr. Stahly Klá- ra szül. Gertner 2 fr. Bajzáth Mária szül. Bernrider 5 fr. Nedeczky szül. Bern-

rider Alojzia 5 fr. Szent Karolina 5 fr. Mannó Zsófia 5 fr. Lázár Anna szül. Mannó 4 fr. Virozsil Antal pr. ur 2 fr. Gebhardt Ferencz pr. ur 5 fr. Bene Ferencz kir. tan. ur 10 fr. t. Reisinger János orvostr. ur 5 fr. Tognio Lajos pr. ur 2 fr. Vizkeleti Ferencz pr. ur 5 fr. Ranolder János egyetemi hitszónok ur 5 fr. Jedlik Anian egyetemi prof. ur 2 fr. Böhm Károly pr. ur 5 fr. Reseta János pr. ur 5 fr. Birly Ferencz pr. ur 10 fr. ngs id. Schedius Laj. k. tan. ur 5 fr. Schordan pr. ur 2 fr. Vass kan. 's pr. ur 5 fr. Filinger pr. ur 2 fr. Velezky János egyet. tan. ur 2 fr. t. Fabiny pr. ur 10 fr. Frank Ig. pr. ur 1 fr. Degen János pr. ur 2 fr. Szabó nep. János pr. ur 1 fr. Tipula pr. ur egy aranyat. A' nyilvános próbatétkor 26 fr. 39 kr. Pesten sept. 15-én Gümöry Károly m. k. pénztárnok. Látta Dubraviczky s. k.

(Magyar Gazdasági Egyesület választottsági ülés. Folytatás és vége.) V. Köszönetet szavazott a' választottság nemes Abauj, Esztergom, Heves, Hont és Vasmegeyék rendinek, valamint sz. kir. Beszterce városának is azon hazafiúi részvételökért, mellyel az egyesület ügyét pártolva a' megküldött aláírási ivatek 's folyóirati és naptári hirdvényeket járásoként környeltetve, becses ajánlatukra méltaták; némellyek mint Esztergom, Heves, Hont és Vasmegeye rendei a' községek és falusi iskolák számára kiosztásul több száz példányt kegyeskedének megrendelni. VI. A' stájerországi gazd. társaság meghívó levele következtében f. é. szeptember elején tartandó gyűlésére ezen egyesület képviseléseül követség bízott meg, mellynek tagjai Szápáry Vincze gr. benső titkos tanácsos ur vezérlete alatt: Bezeredy László, dr. Czilchert Róbert, Egan Edvárd, Klauzál Imre, Stallner Ferencz és Szabó Miklós r. tag urak. VII. Hubényi József ur, a' bányásági kir. bányagazgatóság ülnöke eddigelő több kötetben megjelent erdőszeti jeles munkáival öregbítvén kedveskedőleg az egyesület könyvtárát, ezekért köszönetét nyilvánítja a' választottság. VIII. sz. kir. Szathmár város kebelében legközelebb fiók gazd. egyesület keletkezett, melly ön szives ajánlataira az anya-egyesület kebelébe a' választottság köszönetének kifejezésével fogadtatott azon becses ígéretével együtt, melly szerint a' saját körében gyűjtendő gazdasági tapasztalásokról 's munkálatinak eredményéről szives lesz koronként értesíteni az anya-egyesületet. IX. Batthyány Lajos gr. ikervári nagyszerű gyárából két süveg gyönyörű répaczukrot küldé-be mutatványul, mellyek köszönettel fogadtatván a' legközelebb tartandó nagy gyűléskor ki fognak állíttatni. X. Katona Dienes ur a' kecskeméti kir. tanoda igazgatója a' kecskeméti gyárban készült csilleng-indigobul mutatványt, — Gaál József diszkertész a' kertészetről 's gyümölcsfa-tenyésztésről irt népszerű kézikönyvének kéziratát, — Stallner Ferencz r. tag a' must-forrás fokának kémlelgetéseül használt műszer mintáját, — Vaisz N. gazdatiszt a' rüchadlo mintáját, — Appel Károl r. tag a' próba-szántáson koszorózott ürményiekét, — Ernusz József r. tag az ismeretesbe cséplőgépek leírását és rajzát küldék be kedveskedésül, 's mind ez köszönettel fogadtatván részint vizsgálatul, részint használatul az illető szakosztályokhoz utasított. XI. Kappel Fridrik pesti vál. polgár, nagykereskedő 's r. tag ajánlata következtében a' t. közönségnek jelentetik, mikép r. tag ur kereskedésében (bálványutcai saját házában) a' legjobbféle takács-mácsonya-magból nagyobb kisebb mennyiségben jutányos áron mindenkor kaphatni. Ezen a' posztó-gyártáshoz elkerülhetlenül szükséges és semmivel nem pótolható növény őszzsel vették el, tavasszal, miután 1 — 1½ lábnyira nőtt, középső feje lecsipetik, hogy az oldal-hajtások annál szaporábbak legyenek; miután elvirított, (azonban a' mag pergése előtt) leszedetik, 3 — 4 ujnyi hosszúra hagyatván legfeljebb a' fejek nyelei, a' leszedett fejek tovaszállításul szekrényekbe vagy hordókba rakatnak, hogy meg ne sérüljenek. A' természetök ebbeli vállalatának elősegítéseül arra is ajánkozott r. tag ur, hogy a' terménynek minél nyereségszesebb eladhatását kereskedési összekötéseivel fogva szives lesz eszközölni. Szolgáljon a' t. gazda-közönségnek nagyobb buzdításul annak tudata, hogy a' takács-mácsonya sem kövér földet nem igényel, sem fáradalmas miveltést; és még is egy-egy holdért mintegy 100 pft. tiszta haszonnal jutalmazza természetjét. XII. Közméltánlyal fogadtattak r. tag dr. Encz Ferencz ur nyári - almái, 's r. tag Muszely Károly ur saját természetvnyü dinnye, tök és ugorka mutatványainak szép példányai, végül az országos szőlőiskolában termelt nemesebb szőlőfajak mosolygó gerezdei, mellyek szőlőiskolai intéző Legrády László ur által ügyesen rendezve kúpalakban diszlettek a' többi mutatványok felett. Kacsokvics Lajos s. k. egyesületi titoknok.

Nagy-Beckerek sept. 19-én; Törvényszékünk mult hó 20-án kezdődött 's nyolcz napig folyóvást tartott, 131 rab várta tőle ítéletét, kik közül 97-en elnyerték azt, 28-an pörbe fogattak, 's csupán 6 maradt ítéletlenül, 's ezek is azért, mert ügyök utóbbi vizsgálatást kívánt meg. Megyei törvényszékünk szólva nem hallgathatom- el a' szellem-változást, melly a' fenytékre nézve jelenben nálunk is uralkodik. Midőn ez előtt néhány évvel a' puszták szerencsétlen hőseire kiméletlenül mondottuk ki az ürlegeket, mindig egy napra t. i. a' nagy-beckerek héti vásár napjára halasztók az executiót, és pedig azon elvből, o tempora! o mores!, hogy akkor a' köznép számosabban gyűlvén egybe, a' d e r e s e n — b ü n h ö d ö n e k l á t á s á n e z h a s o n l ó b ü n ö k t ö l b o r z a d j o n v i s z s z a! mikép felett- meg ezen eszköz a' remélt célnak? megszülte-é a' kiszámított hatást? nem szükség fejtegetni, nézzük-meg börtönünket, 's az ellenkező sikernek kézzel fogható tömérdek tanuira találunk; most azonban az emberiség ezen lealacsonyittatása nem gyakoroltatik, két éve immár, mióta elvontuk a' veretést a' sokaság látásától, a' megyei tömlöczök udvarában tartván azt. A' tömlöcz szóra meg kell erlitenem a' megyének még majusi gyűlésében ejtett azon üdvös határozatát, miszerint a' mély lyukakban a' rabok közt könnyen kiüthető ragálytól, mint szomszéd Temes-megyében történt, félvén, a' megyeház udvarának egyik oldalát kerítésfallal elrekesztetni rendelé a' rabseregnek nappali helyéül, hol bár unalomban, de legalább egészségesen számlálják hátralevő rabságuk napjait, tölre azonban viszszaállagnak innét régi tanyájokra, mély barlangjaikba, 's akkor megint elmondhatják: nézzétek uraim e' falak 200 rabot tartanak fogva magok közt!, új tömlöcztervünk Budáról még nem jött vissza. Midőn 3 év előtt 1 angol a' megyei börtönt megsemmélté 's a' rabok nagy számát hallá, körülnézett és szeméi-

vel valami roppant épületet keresett, de milly nagy lön csodálkozása annak hallatára, hogy ama' rövid hajlék számlál annyit szük falain belül, szánakodva mondá vezetőjének: nem kellett volna ezt felfüdüznie, mert polgártársinak nem válik diszére. A' fenytő törvényszék után szeptember 6-dikán beállott jelentés közgyűlésünk, egyetlen ez évben, 's mai napon végződött. A' milly népes 's táblalibrák diszes soraival tömve volt első héten a' terem, oly üres lön másodikon, midőn egyedül a' tisztikar rendelkezett több mint háromszázezer sorsáról, pedig épen utolsó előtti napon adatott be egy vegyes házasságban áldás - tagadás iránti f o l y a m o d v á n y, mellyre a' v á r m e g y e vizsgálat- 's jelentés-tételt rendelt, a' jövő gyűlésnek hagyván fen a' törvényszék kinevezését; ugyanekkor történt a' husárosítás is, melly 9 v. krbán állapítottatott-meg. Egyéb fontos eredményei közgyűlésünknek következők: Vessünk egy pillanatot Torontál idei termésére 's az áldott Torontál, a' magy. Chanaan, gabona-tárháza a' hazának, inségtől tart!, hol másszor a' mérők millióival dicsekedtek, most terméke és szükségének általános kimutatása ez: buza 695998 ½, árpa 132430 ¾, zab 449918 ¼, remélhető burgonya 29290, kukoricza 97951, élelemre szükséges és vetésre az új termésig búza 90776 ¾, árpa 7100, zab 20076, a' szükséges magvat lehúzáván marad búza 44939 ¼, árpa 17881, zab 30679, még kívántatik búza 218196 ½, árpa 19888 ½, z a b 41070 p o z s o n y i m é r ő, m i n é l f o g v á s t t e k i n t e b e v e v é n a' Rdek a' megyei adózónép mostoha állapotját, hogy az idei szük, némelly helyeken pedig majd épen semmi termés gyümöleséből a' tanyázó katonaságot termesztyényekkel ellátnia lehetetlen, mert élete fenntartására megkívántató legszükségesebb élelmicikkokban már jelenleg is szükölködik, de szántóföldeinek bevetésére szükséges maggal sem levén állatva, sőt hasonló esapás - sujtotta uradalmak segedelmeire sem tarthatván számot, szomorú jövődjét előre kénytelen szemlélni, elhatározzák, hogy miután a' pénztárba majd annyi pénz sem foly be, melly a' legszükségesebb kiadásokat fűdözné, Ő felsége atyáskodó fejedelmünk kéressék meg: mikép a' megyének öt év alatt részenként lerovandó 200,000pft. forint segedelmet nyújtani kegyeskedjék. Hogy pedig jövődjére a' hasonló esapások ellen az adózónép sorsát biztosítani lehessen, czélszerű javaslat kidolgozására egy választmány bízott-meg. Továbbá miután az egész vármegyében a' legnagyobb szükségét a' búza-hiány teszi, a' katonaság élelmezése e' czikkból áresökkentés útján fog eszközöltetni, mire nézve már kellő szerződések kötettek, a' zab és széna pedig, mivel ezen termények mégis inkább találatnak, hogysem az adózónépet ezek megszerzése árával is terhelni kellene, természetben rendeltetett kiszolgáltatni, 's azért a' szolgabíráknak meghagyottat, mikint érintett természetvnyeket haladék nélkül beszedvén, a' legalkalmas helyiségekben kibérlendő magtárakba vitessék, 's főleg arra ügyeljenek föl, hogy a' szénában az elemek visztonagsági által kár ne történjék, végre ezek folytában a' gabonából pálinkafűzés, valamint a' gyümölcsnek gabnáérti becséreltetése is megtiltatott. — Jelenleg a' tiszta búza köbfe e' megyében 13 for. (többit legközelebb.) Közli Rónay Móríc.

(Verőczemegyei gyűlés tárgyai. Vége.) 29.) Az urbér behozatala óta ns Verőcze vgyében azon szüntelen divatozó gyakorlat volt az urbéri ölfák iránt, hogy minden egész telkes jobbgy egy ölfát vágni, behordani és őszzserakni tartozott; az 1836. 7. t. czbl. kimaradván a' favágás, eziránt az 1840ki országgyűlésen hathatós lépések tétettek, az ezen évi 1840. 7dik t. cz. a' favágási, hordási és őszzserakási jogot e' vármegyére is nyilván kiterjesztette: még is felsőbb helyről már több ízben viszszaüldettek több uradalmi helység urbéri táblái a' végett, hogy a' bennök kitett törvényellenes ölfavágási tartozás kihagyassék. Eziránt az uradalmi urbéri törvényszékek a' törvények által mindenütt pártolt százados gyakorlatot tarták szemelőtt, mit a' megyei törvényszék is megerősített: eredményét új intézvénytől várjuk. 30.) A' növekedő gabnaár tekintetéből a' tiszta búzának ára (p. m. értve) 6. váltóftban állapítottatott-meg, 's az árszabás ekkép rendeltetett elintézendőnek. — Sept. 10-től kezdve, a' szarvasmarhák ára silánysága miatt azonban a' marhahús fontja 10 v. krjával továbbra is meghagyottat. 31.) A' kebelbeli nyugintézet kiszolgált tisztviselők számára felsőbb helyen tett észrevételek következtében némi változatokat szenvedvén a' nm. m. k. Helytartótanács meghagyásából e' módosítások egybeszedetni parancsoltattak, hogy így az egész legfelsőbb helybenhagyás végett ő fölségének fölterjesztessék. 32.) A' megyei raboskodók félvéi táblája iránt a' nm. m. k. Helytartótanács által tett némi észrevételekre a' tiszt ügyvédi hivatal által benyújtott fölvilágosítottatottatván, azok a' nm. m. k. Helytartótanácshoz fölküldetni rendeltettek. Ezek közt köz-figyelmet érdemlenek a) Hogy az intézvény szerint minden emberölés-tárgyazó esetet főlebb vitetni kellene, habár az csupa esetbeli v. vétkes vigyázatlanságból eredett is: pedig a' világos törvény 1791. 43. nem az eseteket, hanem a' kiszabott büntetést tűzi-ki czélul az ügyvédi hivatal által tendő főlebbvitelnek alapul! — két rendbeli kegyelmes királyi leirat következtében pedig csak oly utasítás adatik a' tisztügyvédségnek, hogy midőn főbenjáró esetekben a' törvényszékek által kimondott ítéletet igen kegyesnek látja, a' főlebbvitelt megkísértheti: a' legutóbbi 1836. 17. pedig az 1791. 43nak megtartásán kívül semmi egyebet e' részben nem rendel. A' kérdés tehát minden esetre országgyűlésen lesz eldöntendő. b) A' törvényszék egy tolvajt börtön-betudás mellett egyszeri 40. pázéára ítél 's elbocsátott: mire azon észrevétel tétetett, hogy 40. pázéaütés egyszerre tulságos büntetés 's a' törvényszék tartsa magát a' királyi kuriában divatozó szokáshoz. De mit tehet a' törvényszék, míg az 1791ki 43. cz. fön áll? mellynek erejével egyszerre 100. bot vagy korbács üteg még odaitélhető? a' botoztatásról főnebb szözlöttünk, de ez mindig a' gonoszság fokozatához, a' bünös egyedekre szabva, kiknél az 1791. 43nak büntető rendszer tekintetere nézve más büntetés nem foganatos. 33.) A' török sóvali csempészeket hajdani divat szerint mindig a' törvényszék büntette, csak oly esetekben huzták ezt némi sóhivatalok körükbe, ha megcsiphették a' vélkest, az illeten végzetek végrehajtása régóta szorgalmaztatik a' magyar királyi kincstár által, de mivel az oda ítélteni szokott vérdij (homagium) helyett a' bünösnek vagyontalanság kitudata mellett testi büntetési helyettesítés kívántatik, elmellözvén azt, hogy e' ns megye e' részben a' m. k. kincstár biráskodását el nem ismerte, a' nagyméltóságú m. k. Helytartótanács által szüntelen azt sürgette, hogy mivel a' helyettesítési esetekben a' kihágás körülményeit jogosan meg kellene fontolni, az egész eljárás (p r o c e d u r a) m i n t c o m p a s s u s a' törvény értelme szerint küldessék-meg, másképp törvénytelen levén a' megkerés, a' végrehajtás iránt sem lehetend l é p é s t t e n n i: már most azért e, hogy az illeten kihágásokat,

sóárnok, 's ellenőr, egy pajta-őr, vagy kerülő bejelentésén szokás alapítani 's kiszabni 's így a' bíraskodás ezek mellett 's nem a' m. k. kincstárnál léteznék — vagy más okból-e a' kívánt compassus törvényszerű alakban még eddig nem közöltetett 's így végrehajtás sem történt. Valóban nincs botrányosabb hiány törvénykezésünk körében a' sokfelé elágazó kétalaku bíraskodásnál! majd a' szentszék ítélt világi pörökben, pedig végintézet 's eskütörés fölött? — majd a' k. kincstár harminczadi áthágásoknál 's elkobzás eseteiben — majd ismét szentszék az házassági ügyekben? majd püspök disciplinarius kihágásokban — itt földes ur, ott városi tanács, eskutt, szolgabíró, alispán, váltószek, törvényszék, kerületi sőt királyi tábla is? — 's tudja isten, kinem bír még első bírósági joggal? — ötgarasos pörök három főlebbvitellel bírnak, uradalmak irántiak csak egygyel 's 'f. miért ne lehetne édes honunkban is az egész mivel világ példájára valahára már egyetlen egy elsőbírósági ítélszék alakítani? vagy legalább a' polypalaku anomáliákat korlátozni? — miért engedje-meg tovább is törvénykezésünk, hogy épen tapasztalatlan egyedek nem tapasztalt ügyekben vagy akármilyen hatóság saját ügyében bíraskodhassék? — 34) ns Posony vegye azon megkérésére: szólíttassanak-föl tehetős egyedek a' pozsony-nagyszombati vasút-vonali társaság részvényeinek vásárlására — ennek sikeres nyilvánítása az illető szolgabíróknak meghagyatott. 35) A' kebelbeli három h. kalvinista papság jövedelmeinek öszszesírata illető helyről tett kérelem következtében meghagyatott. 36) A' kisgyülések határnapjai az alispán kényetől függvén, miután az ellen, hogy a' kifüggesztett határnap tudomása nem minden egyedhez juthat-el, kifogások tétettek, el lön határozva, hogy minden hónapnak első (ha pedig ez ünnepre esnék 2dik) napja kisgyülés határnapja legyen. 37) A' slávoniai katonai főkörmány megüzenvén a' karloviczi n. e. görög érsek kora halálát, arra kérte a' Rendeket: engednék-meg, hogy annak kebelbeli dályai uradalmában létező vagyona öszszesírásánál a' katonaság részéről egy katonai ügyvivő (auditor) közbejöhessen: de ebben a' Rendeke hatóságuk jogsérelmét látván arra semmiképp sem állottak, 's tudósítják a' katonai főkörmányt, hogy az öszszesírás iránt alispáni hivatalból annak idejében választmány rendeltetett, 's a' kívánt öszszesírás annak rendje szerint már meg is történt. 38) Egy uradalmi képviselő hites ügyvéd örültség jeleit mutatván, nagy aggodalommal tölté-el a' Rendeket, kik is addig, mig e' szerencsétlen egyed szomorú atyjához visszakisérhetetik, annak személyét bátorságba helyzetni 's javait zár alá tétetni rendelék. 39) A' jövő közgyülés határnapja: dec. 9ke 1844. H.

Döbrentei Gáborhoz, erdélyi utja következtiben, gr. Kun József közbenjárására Kézdi-vásárhely levéltárából Kovács Dániel városi főbíró, köv. hivatalos négy magyar irat hiteles másolatát küldötte ki kedveskedésül a' m. akademia számára: 1581. majus 4d. Báthori Kristóf fejedelem, Kolozsvárról, Osztopáni Perneszyhez Kézdi, Sepsi és Orbai szék főtisztéhez 1591. mart. 26d. Báthori Zsig. fejedelem rendelése Gyula-fejérvárról Sennyei Pongrácz várhegyi kapitányhoz és Sepsi, Kézdi, Orbai szék főtisztéhez 1592. jan. 6d. Ugyanazé ugyanahhoz, Csikk-Szentmártonból. 1595. nov. 17d. Ugyanazé, ugyanahhoz, Brassóból. A' másolatok, Szöcs Dávid levéltárnok által hitelesítve, igen tiszták. Érkeztek Budára sept. 19d. 1844. 'S a' hazafi indulatú főbíró ur, még több kikerestetésében is eljár. —

Kun hegyes őszelő 4én. Egyike levén azon jász-kun képviselőknék, kik a' Jelenkor 69ki számában K. S. által közgyüléseken nem igen böles hallgatásukért kurholtatnak: köteleltséget értek ez alkalommal némelly észrevételeket tenni az eddig emelkedett jász-kun szövegekre, reménylven: nem lesz unott, nem lesz bántó 's nem törpül néhány öszinte hang a' tekintetlen kicsinynek ajkain. Nincs ember; — merem állítani — kinek keble örömtül inkább dagadozna, mint enyém, midőn látom, hogy a' közös szép hazának egyik legszebb nepe — a' jász kun — sértetlen nemzetiség, a' legmagasb polczra emelhető anyagi jólét 's páratlanul üdvös institutiók birtokában — kezdi jeleit mutogatni a' haladni kívánó életerőnek, tudatva a' honnal azt, hogy a' magyar alkotvány százados tölgvények épen tartásában, elrohadt, v. rosz növésnek indult ágai letördelésében — több megye testvéreivel — karöltve közremunkálni szeret, tud és szokott is. Igenis! szeret tud, és szokott is, 's ha olykor olykor külön válik is véleményekben az eszközöknél, de szívében egyesül a' czélnál, mely a' közjó. De ezen örömem csak akkor lehet, 's csak akkor lesz tökéletes, ha a' közerő munkálása nemcsak érettség, hanem általunk is fog történni. Szükség, mondhatlanul szükség: hogy ne csak a' fő, de a' tagok is — ök tudván leginkább, mi nekik jó és üdvös — munkás részt vegyenek; 's minthogy a' közjó iránt tartozunk annyit érdeklél és tisztelettel, — ha nem buzgósággal is — viseltetni, hogy irántai véleményünket hallassuk a' nyilvánosság szinpadán, — a' közremunkálásra nézve véleményem ez: szóljon ki szólni tud, csak az ne hebehurgyán, a' sallangos szónoklat tirádás ürességein, hanem helyet, időt, okot, okozatot, 's minden lehető következtést bölesen kiszámítva, a' józan megfontolás érett hagján történjék. Ki pedig szólni nem tud — mert a' nemakarást fel tenni sem akarom — az csak intsen; mert kárhözatos polgári bün hallgatnunk és semmit nem tennünk ott, hol jót elősegélni, roszat gátlani szavunk lenne! Szóljunk tehát; és ha szólunk, ne dörögjünk képzelt Catilinák ellen, ne gyanúsítsuk, ne ingereljük, ne állítsuk pellengérré a' néha botló, de tiszta buzgalmú tisztviselőket, kiknek honunk igazgatása körüli érdemeiket, közjóra munkálásokban páratlan egyetértésüket csak az ingerültség, vagy értetlenség tagadhatja el; szóval ne rontsunk, hol építeni akaránk, ne kezdjük ott, hol végeznünk kellene; kimélettel, hogy makaesságot ne létsítsunk, halkan, hogy ne életünk a' sympathiák öszszetartó abraonsai között — vezér csillagaink világánál — tökéletes kifejődésnek örülhetend, midőn ellenkező esetben az alkotványos lét legveszélyesb ellenségének, az antipathiának, felbolygatása által lelki nyugalmlunkat, szabadságunkat, 's vele mindenünket végveszélybe döntjük. És ha szólottunk, — ha hangjaink nem pusztában hangzának el, munkáljon kiki saját szerepéhez mért körében, keljen tettekre a' férfi erő, mely életet, testet adjon az igének. — 'S ugyan hol és miként kezdjük hát?! — mondhatná valaki, — felelet: nem ott, hol H. L.; nem ott hol — az aprócska kényuraknak anyagot nyújtott — I; 's végre nem ott, hol a' — kevés kivétellel igazságos és méltóságos modorú — K. S. kezdék; hanem kezdjük alólul, kezdjük népünk nevelésén, mellynek intézését isten és törvény kezeinkbe tette le. — Vannak

jól ellátott iskoláink, szerezzünk beléjük minden águ nevelői ismeretekkel bíró, állandó tanítókat, 's ne játszóháznak illő, ne iskolai fenytéket 's tanulást megunt, dologkerülő, és mindenre inkább, mint nevelésre alkalmas 's minden ében változó ifjanczokat; szerezzünk olytanokat, kik dicső hivatásukat józanon felfogni 's lelkiismerettel betölteni tudják és akarják is. Rendezzük el továbbá a' tanítandó tudományokat, kiküszöbölve minden nem oda tartozót, felületest, 's csak azt tartván meg, csak azt hozván be, mely a' tiszta erkölcsiséget a' gyermek szívébe beplántálni, és a' polgári értelmességet meghonosítani képes leend. *) Ügyeljünk, hogy a' gyermek iskolától kora elfogás által a' durva mezei élet lélekszibbasztó foglalatosság közbe ne vonassék, és így se Istenéről se hazájáról fogalma ne lehessen. Alapítsunk — mert módunk van benne — intézetet, hol haszonnal járó apró kézimesterségek tanítása által gyermekeink ügyességre, szorgalomra szoktatva, felnőtt korukban ne legyenek kénytelenek a' malmok alatt, 's más metyes tarsaságokban tunya semmit nem-tevésel ölni az arany becsü időt. Szóval nevelni segítsünk értelmes, jó erkölcsű, ügyes és szorgalmas polgárokat 's jó atyákat. Ez a' kezdet, honnét elindulva, egy jó következményekben dúsz jövedőnek bizonnal kikéldött magvait hintendjük el. — Mondhatjátok is, hogy ezekre szükségünk nincsen? Mutassatok helyet, hol ezek meg- és így volnának, mutassatok közembert, ki tudná jogait, ki tudná, hogy ő ember 's hogy embernek nemesak hasaért kell élni? ki ismerné a' polgár szót, 's az ehez kötött dicső köteleltségeket! — És ha jó polgárokat növeltünk, folytassuk a' munkát, — mert tudni kell, hogy magunkról beszélnek jász kun képviselők! — ne röjtezzünk előttük sötétségbe, — mert sötétben az angyalt is ördögnek képzelik, ne mistificáljunk, nyilvánosság legyen ott, hol a' nép közjoga 's java felett tanácskozzunk, szóval mi érettük, általok is történjék az. — És ha így apránként szereiket megnyitjuk, világosságra szoktatjuk, hogy saját látásuk nem rosz akarató vezérek után indulva, szabadon, elfogultság nélkül választhatják bíráikat 's tanácsaikat: ekkor nem leszünk kitétetve a' kaján irigység gyanúsító rágalmi után felindult tudatlan nép rohamának, — mi fájdalom! most napi rendre került. És mit aztán az így nevelt nép többsége mondand, az lesz Isten szava. — Ezt azonban a' fentebb említettek szerint orakodva, lassan, kiszámított megfontolással tegyük. Itt következik aztán bele szólnunk a' közigazgatás helyel helyel hiányos, időtől elmaradt ágainak kijavításába. Mig ezeket nem teszitek uraim! hijábanvaló holmi közgyüléseken általános szavazási és választási jog kivására aláírást nyitnotok, mindaddig nem lesztek ti nép-képviselők ott, hol mély hallgatástokért K. S. most benneteket kurholgat; pedig szólni népért csak népképviselőnek szabad, ki t. i. utasítását a' néptől vevé. Most, — mig t. i. a' mondottakat el nem értük — elérni pedig hatalmunkban áll, — nyugodjunk meg azon biztosítékban, mellyet üdvös institutióink 's — öszintén megvallva — még igen szűk képviselők rendszerünk föns. hercegünk napfényű igazsága boldogító ótalma alatt, főkörmányzónk 's tisztviselőink törvényessége és becsületessége kezelésinel nyujtanak. Azonban az idő int, az idő drága, késnünk nem kell, nem szabad; elég volt eddig kéjlegnünk Epicurral, most már beszéljünk, írjunk, tegyünk, és nyilvánosan, hisz ha isten velünk, ki ellenünk?! — Még tovább is beszélnek, hisz beszélni olly könnyű, és ezen tárgy lelkemnek olly kedves, hogy róla 24 és 1/2 ivet tán pár nap alatt is be tudnék írni: de hallgatók, mert további beszédem fiatal ajakról tán kellemetlen lenne, mert tárgyam olly helyre lépne, hol az elmélet helyét gyakorlat foglalván el, fölriadhatnék édes álmaimból, mellyek valóságát olly epedő lélekkel, olly rendületlenül hiszem és várom. Még sem hagylak el téged szeretett atyám! K. S. 's üdvözöllek fiatal tolladdal, jó szándékú buzgalmoddal; hanem minthogy te sem ott kezdted, hol kellett volna, testvérileg megrólok 's hibáztatlak, 1) Azért, mert az említett 9ki közgyüléseken magad is képviselő, és pedig teljes hallgatású képviselő levén, tenmagadat is leczkézed, és kurholgatod, miért nem hozád fel legalább-mentségül- azt, mit én most felhozok, hogy t. i. utasításod nem levén, köteleltségednek érzéd magány-veleményedet a' köznek alá rendelni? 2) Azért: mert nem tudod, hogy népünk sérelmei 's kívánati könnyen repülő hatásra számított szónoklatok, hanem megmaradó írásbeli jelentések által nyujtatnak orvoslás alá; mint például én városombeli néhány nemesnek, 's magának városomnak útlevelék iránti sérelmeivel tevék: és itt fejtetik ki a' sérelem vagy kívánat kimerítőleg, melly által aztán a' szónoklati vivás fölöslegülne. 3) Mivel szeretetlenségre mutat legszentebb igazsáinkban is elmellőzve a' barátságos buzditás útját, egyszerre a' hirlapi nyilvánosság kérlelhetlen fegyverét szegezni saját véreink mellének, 's őket nem akarásról, tunyaságról, 's tán épen tudatlanságról is vádolni. 4) Mert jobb lett volna hallgatnod az alkapitányságrai kijelölés helytelennek állításáról, midőn elismered, hogy mindnyájan érdemdús férfiak 's diszei leendnek e' hivatalnak. Barátom! ha igazad volna is — sero post festa cantare. 5) Nem hiszem, hogy megköszönje neked az általam is öszintén tiszt. I. J. illy alkalommal dicséretedet. Igaz ugyan a' mit beszélsz, de még is látod barátom ilyenkor, midőn — az bizony nem illik. Jobb lett volna megtartanod karácson 2dik napja estvéjére, midőn veled a' derék férfiú egészségeért öszszekocczantott poharamat, ha addig élnék is, kiürítendem. Most béke veled. Máskorra tartván több észrevételeimet, végül azt kérem: fogadjátok el gyöngö szövegeket ti e' hármas szép hazának tollforgatóji, ügyvéd és jegyző társak, ti kiknek vállaira a' népnevelésrei felügyelés édes gondja tétetett, ti kiket a' polgárok törvényes igazsáik óalmára, 's jólétük kifejtésének egyik munkás eszközei isten böles kegyelme méltatott, fogjatok velem kezét a' lassú, de józan haladás pályáján, 's tettekben gazdag férfiként mutassuk meg, hogy nincs olly kisedés kör, mellynek lelkiismeretes betöltése által az emberiség igen sokat ne nyerjen, mutassuk meg, hogy mi hivatalban, 's ha úgy kívánatnék, hivatal nélkül is — nemesb énkön kívül mindent, de mindent teendünk kis hazánkért. V. I.

*) Ezen tanítandó tudományok minőségéről, mennyiségéről, szóval elrendezéséről rövid időn előadandom véleményemet. —

Győrött őszelő 23án: Tegnap választá meg a' pannonhalmi sz. benedek szerzetes rend jelöltjeit a' szent mártoni főpátságra, m. Sztankovics János győri püspök ur, mint e' végre nevezett kir. biztos elnöklete alatt. Első helyre jelöltetett Rimely Mihály 104, másodikra Sárkány Miklós 88, 3dikra Molnár Titusz, 86 szóval. Szavazó 159 volt. Az első kijelölt a' pozsonyi kir. akademiában hitszónok, 's ugyanaz, ki a' főpátságra történt előbbi kijelöléskor is szótöbbséget nyert. A' második jelenleg a' komáromi iskolákban tanító. A' 3dik a' győri akademiában hitszónok. A' kijelölés ugyan szabadságai közé tartozik a' szerzetnek; azonban a' kinevezést ő felsége teszi, és pedig, mint ez a' szerzet visszaállításakor kiadott királyi oklevélben foglaltatik, nemcsak a' szerzet által kijelöltek, hanem tetszése szerint egyéb tagjai közül is a' szerzetnek. A' választást legszébb rend bélyegzé. A' választás utáni ebéden áldomások üritettek a' legjobb fejedelem' 's a' m. biztos ur egészségére, viszont kir. biztos ő maga mind az egész szerzet, mind az alkalommal választott jelöltjei, mind végre annak egészségére, kit ő felsége főpáttá kegyelmesen kinevezend, harsogó örömkialításoktól vízhangozva, poharat emelt. —

(Ipar- 's tőzsérügy.) Bécsből sept. közepe tájárul köv. írnak: Az itteni tőzsércsarnokban lassankint helyre áll a' bizodalom, 's annak következtében statuspapiraink, habár vontatva is, mégis főlebb emelkednek. Azon körülmény azonban sajátlagos ellentétet képez, miszerint az itteni bankrésztvények éppen annyira csökkennek, mennyire a' többiek emelkednek, mi annyival szembe-tünőbb, mivel a' nem rég megbukott nagy kereskedő-házaknak a' banktól kibocsátott váltóji eddigelé forgatványzóiktul időtelésükkor rendesen beváltattak 's még mellyeknek idejük el nem telt is, veszteségtül azok miatt alig tarthat a' bank. E' tüneményt egyedül onnan magyarázhatni meg, hogy a' bankszabadítók újra 25. esztendőre van meghoszabbítva, 's ez által a' szabályok egyes pontjai módosítást szenvedtek, mellyek miatt, bár semmi egyenes befolyással nincsenek az intézet jövedelmezésire, mégis a' közlekedésben némi nehézségtül félnek. Ugy látszik ezen módosítások célja az, hogy a' kormány nagyobb ellenőrséget gyakorolhasson, miért a' választmány-képezést illető czikk oda módosított, hogy ezentul csak 100 részvényt bíró lehessen a' választmány tagja, holott ezelőtt azon részvényesekből állott, kik a' koronkenti öszszehivatásakor a' legtöbb részvényt minden közelebbi meghatározás nélkül bírták. Továbbá az igazgatóválasztást illető czikk, melly ezelőtt a' választmánytul függött, és a' kormánytul megerősített, oda módosított, hogy ezután 36. kijelöltet válaszszon a' választmány, kikből aztán a' kormány tizenkét igazgatót nevezend ki; végre határozatott hogy a' banktul statuspapirra leendő előlegezések először a' bank vizsgálata alá vettessenek, és a' kormánybiztos az e' részbeli tanácskozásokon jelen legyen. —

Spanyolország.

(Elégületlenség a' hadseregénél.) Madrid sept. 2kán: „Minden gyöngé kormány rendesen zsarnok és gyanakodó, 's épen ilyen a' mostani spanyol minis-terség is. A' legyőzött pártot ugyanis alávaló heloták gyanánt nyomja, minden hivataltól megfosztja, 's még azokat is sérelmesen mellőzi el, kiknek hatalomra jutását köszönheti. — A' hadsereg 's mindazok, kik némileg ahhoz tartoznak, átlátják már most: mit várhatnak e' kormánytól, mellyet vérok feláldozásával hatalomra emeltek. Mindazon tiszték, kik gáncsoló szöveget emeltek időszaki iratokban a' kormány politikája ellen, legméltatlanabb üldöztetésnek tapasztalják magokat kitételve. Az ezredfők parancsot kaptak a' kormánytól, hogy tisztjeiket öszszehivatván szoroson tilalmazzák nekik a' politikai tárgy vitaközö-ségeit, 's annál inkább az irást politikai tárgyról. E' rettegető rendszer elég világosan tanusítja a' ministerek gyávaságát, mit némelylek azzal iparkodnak szépítgetni, miszerint a' katonai fenyték - föntartás s z ü k s é g k é p illy bánásmódot kíván; 's a' m d e ezek igen csalatkoznak, mert képviselleti alkotvá-nyos országban minden ember s z a b a d o n mondhatja ki véleményét. Ha valaki hivatalos kötelességeit pontosan teljesíté, akkor aztán jogszerűen semmi hatalom nem gátolhatja őt véleménye nyílt kimondásában. És így tett maga Es-partero is; ő szabadon nyilatkozott a' korábbi törvényszerű kormány ellen, 's miután kezében a' hatalom, azt kívánja, hogy ellenében senki ne merészelje nézeteit őszintén nyilvánítani! Ez ingerültség könnyen veszélyt hozhat a' kormányra, annyival is inkább, mivel a' közvélemény is határozottan rosálja ez elvtelen zsarnokságot, mi egy részint azon körülményből is látható, miszerint az eskütszövekek egymás után fölmentik vád alóla' szabalmü hirlapokat és szerkesztőségeket! —

Anglia.

(Vélemények az új ministerségről.) A' lapviták leginkább csak a' minis-terség egyes tagjai körül öszpontosulnak, 's majd valamennyi lap megegyezik abban, miszerint Irland azon kö, mellyben a' tory ministerség nyakát fogja szegni, mert toryk úgy szölván nem is kormányozhatják már a' jelen viszonyok közt Irlandot. A' nép ugyanis jól tudja, hogy tory kormányt orangista befolyás nélkül nem is gondolhatni, 's azért még zendülésre is kész, csak-hogy az orangistáktól szabadulhasson. Azonban még a' papság is hatalmas ellensége a' toryknak, 's Peel hihetőleg Actaeon sorsára jutand, mert csak az orangista párt érdekében kormányozhatja Irlandot, 's e' párt olly követeléseket tűz elibe, miket ő teljességgel nem hajthat véghez. E'szirtzen hajtörést fog Peel szenvedni.

Franciaország.

(A' helyhatóságok nagyobb fontosságra emelkednek. Elegy.) Paris, sept. 11kén: „Az új adózási rendszer olly következményt szült, mellyre a' kormány legkevésbbé volt elkészülve, 's ez: a' helyhatóságok 's főleg tartományi tanácsok nagyobb fontosságra emelkedése, mi abból származott, miszerint a' kormány ez új rendszer foganatosításakor rájuk szorult, 's ez által fontosságukat kitünteté, minélfogva ezentul a' választásokkor jobban fog ügyelni a' nép, mi aztán igen valószínűleg azon eredményt vonandja maga után, hogy idővel e' hatóságok határozott ellenzéssel fognak a' kormány nem helyeslett, vagy törvénytelen törekvései iránt viseltetni. — Musignano hg (Bonaparte Károly) a' kormány különös engedelmevel Lyonba érkezett, hol a' tudományos gyülekezet ülésiben részt venni szándékozik. Több lap azon hirt terjeszté, miszerint Laffarge számára a' cler-monti fenytőházban több díszes szobát készitnek el, hogy fogsága súlyát a'

gyilkos és tolvaj növel feledtethessék. Erre a' fenytőházi igazgató boszusan jelenti, hogy illy méltánytalan kitüntetés eszében sem volt, de különben is lehetlen, miután helyhiány miatt még csak magányszobát sem kaphat a' bünös, hanem má-sokkal leendő azt megosztani kénytelen.

(Heves lapviták. Véres zavargás Parisban 's más helyeken. Elegy.) Paris, sept. 13kán: „Utóbbi napokban a' hirlapi viták olly zajos ingerültséggé fajultak, hogy előre is gyanították azon vihart, melly a' hgek feje fölött pisztolydur-ranásban adá ki erejének egy részét. A' kormány többször használta a' sept. törvényeket a' sajtó ellen, 's ez által az egész szabadalmü sajtót maga ellen zudítá. A' jour. des Débats hevesül ótalmazá e' boldogtalan törvényeket, 's ez által ola-ját öntött a' tüzre. E' lap többi közt így nyilatkozék: „Mit akarnak az ellenzési lapok? Hogy a' királyt büntellenül gyalázhassák! Oh egek ura! nem eléggé tehetik é azt még a' sept. törvények mellett is? Ám mondja meg csak a' Gazette, kit nevezett minap elég világosan Heródesnek? 'S kik azon árulók, kiket a' Natio-nal közlegő népíráskodással fenyeget? A' sept. törvények csak ritkán gyako-rollatnak, 's ti mégis olly hangon huzátok a' királyt vitába, hogy minduntalan fegyvert adtok némelylek vakbuzgók kezeibe a' király ellen. Meggyőződésünk erő-sen áll, hogy a' septemperi törvények eltörlesztése után rögtön a' censura söt talán még ennél is sajnálatosb rendszabály fog bekövetkezni.“ Erre a' National ezt válaszolja: „Tehát ezekből már most tudhatjuk, mi célja van e' kormánynak a' sajtó ellenében, 's ez: vagy sept. törvény, vagy censura, vagy teljes megszüntetése a' sajtószabadságnak. Ez határozottan ki van mondva. Am sugja meg már most urainak a' mi válaszunkat a' Débats. Mintegy 11 év előtt olly király és mi-nister kezeiben volt a' hatalom, kik gondolák, miszerint az alkotvány és intézvé-nyek daczára még censuránál nagyobb törvényteleniséget is róhatni a' nemzet nyakába. Azon kormány végre is hajta szándékát, 's a' sajtó nem mulasztá el a' magáét megtenni, és ime, 3 nap alatt gyalázatosan kiüzte határaiból zsarnokait a' nemzet. Ha tán a' kormány e' történetkét elfeledte, ugy bátorokunk arra kissé emlékeztetni, azon megjegyzéssel, hogy tegyen bizvást mindent kedve szerint, 's aztán majd mi is ismét kedvünk szerint fogunk cselekedni.“ E' nyi-latkozatra a' kormánylap még nagyobb indulatossággal válaszol, mi a' kedélye-kelet országszerte már is annyira fölizgatá, hogy majd mindennap új meg új esendzavarásokról kap tudósítást a' kormány. Így Maconban is komoly viszá-lkodás történt, melly több emberéletbe került, 's a' kormány a' National azon számát lefoglaltatá, mellyben e' zavargás eredménye közöltetett, ámbár a' Siécle véleménye szerint abban semmi ollyas nem fordul elő, mi e' bánásmódot jogosít-hatná, főleg olly kormány ellenében, melly annyiszor sérté már meg az alkot-vány legsarkalatosb pontjait. Ez események folytában a' Jour. des Débats e' kérdést intézi a' Nationalhoz: „Akarjátok é magatokat a' sept. törvények eltör-lesztése előtt arra kötelezni, hogy ezentul az alkotványt, a' kormány elvét és a' király személyes sérthetlenségét tisztelni fogjátok?“ Erre a' National ezt vá-laszolja: „A' kormány elve népfölség, ez politikai hitvallásunk és reményünk, mit mindenkor tiszteltünk és tisztelni fogunk. Alkotvány? Tiz év alatt ti azt százszor sértettétek meg. Kérdéstekeket megfordítjuk. Akarjátok é ti, az alkot-vány atyjai, azt tisztelni? Vagy olly szerződés az, melly csak minket kötelez és titeket nem? A' király személyes sérthetlenségéről szöltök? Az alkotvány szerint csak föltélesen érthetni, 's a' ministerek felelőssége nélkül nem létez-hetik. Akarjátok magatokat kötelezni e' föltét teljesítésire? Akartok komolyan értett valódi és hatályos felelősséget elvállalni? Megszüntök é a' királyt mint a' mostani kormányrendszer föltalálóját magasztalni, kitől minden rendszabály ered, 's kinek mindenért, mi történik, hálával tartozunk? Ha a' király megma-rad azon láthatlan felhőkörben, hova őt az alkotványos súlygyen föltalálói helyezék, akkor természetesen sérthetetlen fog lenni; ánde ti mindennap a' ki-rályt ruházátok föl politikai rendszer dicsőségivel, és nevé minden kedélyzak-lató kérdésbe keveritek, 's Guizotra dicséretet halmoztok, mivel a' király sze-mélyes kormányzását fogadta el, 's mégis azt kívánjátok, hogy mindent tevő királytok semmiért ne legyen felelős! Mondjátok, hogy tiszteljük az alkotványt, ám mutassatok előbb nekünk erre jó példát, mert különben nincs jogotok tőlünk illyesmit követelni. A' sept. törvények az alkotványt sértik, 's azért tőlünk e' tekintetben semmit nem követelhettek. A' ti törvényitek erőszakosan nyomnak el minket, 's mivel mi ez ellen nem használhatunk viszont erőszakot, tehát más eszközökhöz kell nyulnunk, 's jogositva érezzük magunkat olly tettek-re, mi-keket józan mérsékletü kormány ellenében soha nem fognánk elkövetni. Minden eszköz jogszerű; midőn illy hallatlan elnyomás ellen kellmagunkat ótalmaznunk.“ — Clermont-Ferrandban is komoly zavargás ütött ki. Sept. 9-kén több helyen torlaszt emeltek a' zendülök, de a' katonaság csakhamar megsemmíté azokat. Másnap a' zavargás megújult 's mindkét részről több emberéletbe került; 12én azonban minden ismét lecsöndesült. — Parisban 11-kén mintegy 300 dolgozó öszszecsoportozott, kiáltozva: „Le Lajos Fülöppel! Éljen a' republica! Le Gui-zotval! Vért! Vért kell ontanunk!“ A' fegyveres rendőrség csak kemény ösz-szeütkezés után bírta szétriasztani a' zendülőket. E' zavargások következtében már számos elfogatás történt. Azon embert, ki a' hgekre lött, 27 évesnek mond-ják, neve Papart Miklós. —

Külföldi elegyhir.

Az ausztriai angol és orosz consul Alexandriába megérkezett, a' két el-sőbb már volt udvarláson M. Alinál 's ez kijelenté, hogy többé diplomatai dolgokrul nem értekeznek, mivel azok egyedül a' szultánt illetik. Musztafa b. is megérkezett Konstantinápolybul a' szyrek haza bocsátatását sürgetendő. —

Az orosz czár sept. 9kén érkezett Varsóba. Estve a' várost kivilágították. — Aug. 26kán Konstantinápoly közelében mintegy 6000 főnyi török sereg szemléje volt, mellyen a' szultán is megjelent, és mellyre az egész diplomatai kar hivatalos volt. —

Gabonaár: Pesten sept. 24kén: tisztabuza 175—205; kétszeres: 140—152; rozs: 120—128; árpa: 95—105; zab: 65—72; kukor.: 85—95 pesti m. váltó gar.